

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра інформатики та програмної інженерії

Звіти до комп'ютерних практикумів дисципліни

«Системне програмне забезпечення»

Прийняв
доцент кафедри ІІІ
Лісовиченко О.І.
“26” травня 2023 р.

Виконав
Студент групи ІІІ-11
Прищеп В.С.

Київ-2023

Комп'ютерний практикум №4

Тема: масиви.

Завдання:

1. Написати програму, яка повинна мати наступний функціонал:
 - 1) Можливість введення користувачем розміру одномірного масиву.
 - 2) Можливість введення користувачем значень елементів одномірного масиву.
 - 3) Можливість знаходження суми елементів одномірного масиву.
 - 4) Можливість пошуку максимального (або мінімального) елемента одномірного масиву.
 - 5) Можливість сортування одномірного масиву цілих чисел загального вигляду.
2. Написати програму, яка буде мати наступний функціонал:
 - 1) Можливість введення користувачем розміру двомірного масиву.
 - 2) Можливість введення користувачем значень елементів двомірного масиву.
 - 3) Можливість пошуку координат всіх входжень заданого елемента в двомірному масиві, елементи масиву та пошуковий елемент вводить користувач.
3. Програма повинна мати захист від некоректного введення вхідних даних (символи, переповнення і т.і.).

Текст програми 1:

```
STSEG SEGMENT PARA STACK "STACK"  
DB 64 DUP("STACK")  
STSEG ENDS
```

```
DSEG SEGMENT PARA PUBLIC "DATA"  
arr_size dw 0  
inmes db 7,?,7 dup (" $")  
el_tip db "The $"  
el_input_tip db " element => $"  
is_negative db 0  
num dw 0  
digit dw 0  
is_error db 0  
error_message_1 db "Invalid symbol(s)!$"  
error_message_2 db "Number is out of diapason!$"  
size_tip db "Enter the size of array (1-32) => $"  
elements_tip db "Enter values in [-32768; 32767]:$"  
arr dw 32 dup (?)  
sum_print db "Total sum: $"  
sum dd 0  
min_print db 13,10, "Minimal element: $"  
min dw 0  
max_print db 13,10, "Maximal element: $"  
max dw 0  
sorted_arr_print db 13, 10, "Sorted array: $"
```

```
counter dw 0
DSEG ENDS
```

```
CSEG SEGMENT PARA PUBLIC "CODE"
ASSUME CS:CSEG, DS:DSEG, SS:STSEG
```

```
main proc
    mov ax, dseg
    mov ds, ax
    lea dx, size_tip      ;input and convert size of array
    call input_digit
    call str_to_int
    cmp is_error, 1
    je raise_error_1
    cmp is_error, 2
    je raise_error_2
    cmp num, 0
    jle raise_error_2
    cmp num, 32
    jg raise_error_2
    mov ax, num
    mov arr_size, ax
    call array_input      ;entering array elements
    cmp is_error, 1
    je raise_error_1
    cmp is_error, 2
    je raise_error_2
    call array_sum        ;calculate and print the sum
    call result_print_dword
    call array_min_and_max ;find and print min and max element
    lea dx, min_print
    mov ah, 9
    int 21h
    mov ax, min
    mov num, ax
    call result_print
    lea dx, max_print
    mov ah, 9
    int 21h
    mov ax, max
    mov num, ax
    call result_print
    call array_sort      ;sort array and print it
    call array_print
    jmp end_program
main endp
```

```

raise_error_1:
    LEA dx, error_message_1
    MOV ah,9
    INT 21h
    jmp end_program
raise_error_2:
    LEA dx, error_message_2
    MOV ah,9
    INT 21h
end_program:
    mov AH, 4CH
    int 21H
    ret
main endp

```

```

input_digit proc
    mov ah, 9           ;showing a tip
    int 21h
    lea dx, inmes       ;input a number
    mov ah, 10
    int 21h
    mov al,10           ;print a new line after the input
    int 29h
    mov al,13
    int 29h
    ret
input_digit endp

```

```

str_to_int proc
    mov num, 0
    mov is_negative, 0
    mov si, offset inmes + 2 ;load the address of the first element
    mov ch, 0
convert_loop:
    mov ax, 0           ;check if it is the end of inmes
    mov al, inmes + 1
    cmp al, ch
    je finn
    mov al, [si]        ;set element of inmes to al
    cmp al, '0'
    jl minus_check      ;check if the character is between "0" and "9"
    cmp al, '9'
    jg error_1
    inc ch
    inc si

```

```

    jmp convert_to_digit    ;go to next element in inmes
minus_check:                ;check character for "-"
    cmp al, '-'
    jne error_1
    cmp ch, 0                ;check if it is the first element in inmes
    jne error_1
    mov is_negative, 1
    inc ch
    inc si
    jmp convert_loop
convert_to_digit:
    sub al, '0'
    mov digit, ax
    mov bx, 10
    mov ax, num
    mul bx
    jc error_2
    js error_2
    mov num, ax
    mov ax, digit
    cmp num, 32760
    je minimal_possible
add_digit:
    add num, ax
    jc error_2
    js error_2
    jmp convert_loop
minimal_possible:
    cmp is_negative, 0
    je add_digit
    neg num
    sub num, ax
    jo error_2
    jmp done
error_1:
    mov is_error, 1
    jmp done
error_2:
    mov is_error, 2
    jmp done
finn:
    cmp is_negative, 1        ;check if the number is negative
    jne done
    neg num
done:

```

```
xor ch, ch
ret
str_to_int endp
```

```
result_print proc
```

```
mov bx, num
or bx, bx
jns m1
mov al, '-'
int 29h
neg bx
```

```
m1:
```

```
mov ax, bx
xor cx, cx
mov bx, 10
```

```
m2:
```

```
xor dx, dx
div bx
add dl, '0'
push dx
inc cx
test ax, ax
jnz m2
```

```
m3:
```

```
pop ax
int 29h
loop m3
ret
```

```
result_print endp
```

```
result_print_dword proc
```

```
.386
```

```
mov ebx, sum
or ebx, ebx
jns m_1
mov al, '-'
int 29h
neg ebx
```

```
m_1:
```

```
mov eax, ebx
xor cx, cx
mov ebx, 10
```

```
m_2:
```

```
xor edx, edx
div ebx
```

```

add dl, '0'
push dx
inc cx
test eax, eax
jnz m_2
m_3:
pop ax
int 29h
loop m_3
ret
result_print_dword endp

```

```

array_input proc
    lea dx, elements_tip      ;print a tip
    mov ah, 9
    int 21h
    mov al,10                 ;print a new line
    int 29h
    mov al,13
    int 29h
    mov counter, 0
    mov di, 0
element_input:                ;input loop
    lea dx, el_tip            ;formatted input array element
    mov ah, 9
    int 21h
    mov ax, counter
    mov num, ax
    call result_print
    lea dx, el_input_tip
    call input_digit
    call str_to_int
    cmp is_error, 1
    je end_input
    cmp is_error, 2
    je end_input
    mov ax, num
    mov [arr+di], ax
    inc counter
    add di, 2
    mov cx, counter
    cmp cx, arr_size
    jne element_input
end_input:
ret

```

```
array_input endp
```

```
array_sum proc
```

```
.386
```

```
    lea dx, sum_print
```

```
    mov ah, 9
```

```
    int 21h
```

```
    xor dx, dx
```

```
    xor ax, ax
```

```
    mov cx, arr_size
```

```
    mov di, 0
```

```
sum_loop:
```

```
    mov ax, [arr+di]
```

```
    cwde
```

```
    add edx, eax
```

```
    add di, 2
```

```
    loop sum_loop
```

```
    mov sum, edx
```

```
    ret
```

```
array_sum endp
```

```
array_min_and_max proc
```

```
    mov ax, [arr]
```

```
    mov min, ax
```

```
    mov max, ax
```

```
    mov cx, arr_size
```

```
    sub cx, 1
```

```
    jcxz exit
```

```
    mov si, 2
```

```
read_num:
```

```
    mov ax, [arr+si]
```

```
    cmp ax, min
```

```
    jl set_new_min
```

```
    cmp ax, max
```

```
    jg set_new_max
```

```
    add si, 2
```

```
    loop read_num
```

```
    jmp exit
```

```
set_new_min:
```

```
    mov min, ax
```

```
    add si, 2
```

```
    dec cx
```

```
    jcxz exit
```

```
    jmp read_num
```

```
set_new_max:
```



```

mov max, ax
add si, 2
dec cx
jcxz exit
jmp read_num
exit:
ret
array_min_and_max endp

```

```

array_sort proc
    cmp arr_size, 1
    je sort_done
    mov si, 0
outer_loop:
    mov cx, arr_size
    dec cx
    mov di, 0
inner_loop:
    mov ax, [arr+di]      ;compare this element and next one
    cmp ax, [arr+di+2]
    jng continue
    mov dx, [arr+di]      ;swap elements if next one less
    mov ax, [arr+di+2]
    mov [arr+di], ax
    mov [arr+di+2], dx
continue:
    add di, 2
    loop inner_loop
    inc si
    cmp si, arr_size
    jl outer_loop
sort_done:
    ret
array_sort endp

```

```

array_print proc
    lea dx, sorted_arr_print
    mov ah, 09h
    int 21h
    mov di, 0
    mov si, 0
show:
    mov dx, [arr+si]
    mov num, dx
    call result_print

```

```

mov al, ''
int 29h
add si, 2
inc di
cmp di, arr_size
jne show
ret
array_print endp

```

```

CSEG ENDS
end main

```

Текст програми 2:

```

STSEG SEGMENT PARA STACK "STACK"
DB 64 DUP("STACK")
STSEG ENDS

```

```

DSEG SEGMENT PARA PUBLIC "DATA"
n dw 0      ;rows
m dw 0      ;columns
inmes db 7,?,7 dup (" $")
matr_tip db "Element [$"
matr_i_tip db "][ $"
matr_ij_tip db "]" => $"
is_negative db 0
num dw 0
digit dw 0
is_error db 0
error_message_1 db "Invalid symbol(s)! $"
error_message_2 db "Number is out of range! $"
n_input_tip db "Ammount of rows (1-16) => $"
m_input_tip db "Ammount of columns (1-16) => $"
el_input_tip db "Enter values in [-32768; 32767]: $"
arr dw 16 dup (16 dup (?))
i dw 0
j dw 0
value_entr_tip db "Enter seeken value => $"
no_entries_found db "There are no entries! $"
con_query db "Find any other value? ('y'-continue, else - stop) => $"
is_in_matrix db 0
tmp dw 0
DSEG ENDS

```

```

CSEG SEGMENT PARA PUBLIC "CODE"
ASSUME CS:CSEG, DS:DSEG, SS:STSEG

```

```

main proc
mov ax, dseg
mov ds, ax
lea dx, n_input_tip           ;input row number
call input_digit
call str_to_int
cmp is_error, 1
je raise_error_1
cmp is_error, 2
je raise_error_2
cmp num, 0
jle raise_error_2
cmp num, 16
jg raise_error_2
mov ax, num
mov n, ax
lea dx, m_input_tip          ;input column number
call input_digit
call str_to_int
cmp is_error, 1
je raise_error_1
cmp is_error, 2
je raise_error_2
cmp num, 0
jle raise_error_2
cmp num, 16
jg raise_error_2
mov ax, num
mov m, ax
call matr_input              ;entering matrix elements
cmp is_error, 1
je raise_error_1
cmp is_error, 2
je raise_error_2
call find_entries_dialog     ;seeking of element coordinates
jmp end_program
raise_error_1:
LEA dx, error_message_1
MOV ah,9
INT 21h
jmp end_program
raise_error_2:
LEA dx, error_message_2
MOV ah,9

```

```
INT 21h
end_program:
mov AH, 4CH
int 21H
ret
main endp
```

```
input_digit proc
mov ah, 9          ;showing a tip
int 21h
lea dx, inmes      ;input a number
mov ah, 10
int 21h
mov al,10          ;print a new line after the input
int 29h
mov al,13
int 29h
ret
input_digit endp
```

```
str_to_int proc
mov num, 0
mov is_negative, 0
mov si, offset inmes + 2 ;load the address of the first element
mov ch, 0
convert_loop:
mov ax, 0          ;check if it is the end of inmes
mov al, inmes + 1
cmp al, ch
je finn
mov al, [si]       ;set element of inmes to al
cmp al, '0'
jl minus_check     ;check if the character is between "0" and "9"
cmp al, '9'
jg error_1
inc ch
inc si
jmp convert_to_digit ;go to next element in inmes
minus_check:       ;check character for "-"
cmp al, '-'
jne error_1
cmp ch, 0          ;check if it is the first element in inmes
jne error_1
mov is_negative, 1
inc ch
```

```

inc si
jmp convert_loop
convert_to_digit:
sub al, '0'
mov digit, ax
mov bx, 10
mov ax, num
mul bx
jc error_2
js error_2
mov num, ax
mov ax, digit
cmp num, 32760
je minimal_possible
add_digit:
add num, ax
jc error_2
js error_2
jmp convert_loop
minimal_possible:
cmp is_negative, 0
je add_digit
neg num
sub num, ax
jo error_2
jmp done
error_1:
mov is_error, 1
jmp done
error_2:
mov is_error, 2
jmp done
finn:
cmp is_negative, 1
jne done
neg num
done:
xor ch, ch
ret
str_to_int endp

result_print proc
mov bx, num
or bx, bx
jns m1

```

```

mov al, '-'
int 29h
neg bx
m1:
mov ax, bx
xor cx, cx
mov bx, 10
m2:
xor dx, dx
div bx
add dl, '0'
push dx
inc cx
test ax, ax
jnz m2
m3:
pop ax
int 29h
loop m3
ret
result_print endp

```

```

matr_input proc
lea dx, el_input_tip           ;print a tip
mov ah, 9
int 21h
mov al,10                      ;print a new line after the input
int 29h
mov al,13
int 29h
mov di, 0
element_input:                 ;input loop
lea dx, matr_tip               ;formatted input and convert matrix element
mov ah, 9
int 21h
mov ax, i
inc ax
mov num, ax
call result_print
mov num, 0
lea dx, matr_i_tip
mov ah, 9
int 21h
mov ax, j
inc ax

```

```

mov num, ax
call result_print
mov num, 0
lea dx, matr_ij_tip
call input_digit
call str_to_int
cmp is_error, 1
je end_input
cmp is_error, 2
je end_input
mov ax, num
mov [arr+di], ax
add di, 2
inc j
mov cx, j                ;if end of row, go to next row
cmp cx, m
jl element_input
mov j, 0
inc i
mov bx, i
mov ax, 32
mul bl
mov di, ax
cmp bx, n                ;if end of last row, end input
jl element_input
end_input:
ret
matr_input endp

```

```

find_entries_dialog proc
dialog_loop:

```

```

mov is_error, 0
mov is_in_matrix, 0
lea dx, value_entr_tip
call input_digit
call str_to_int
cmp is_error, 1
je no_such_values
cmp is_error, 2
je no_such_values
call find_and_print_entries
entries
cmp is_in_matrix, 0
found
je no_such_values

```

;procedure to find and print entered value's

;print that no entries of entered value if it wasn't

```

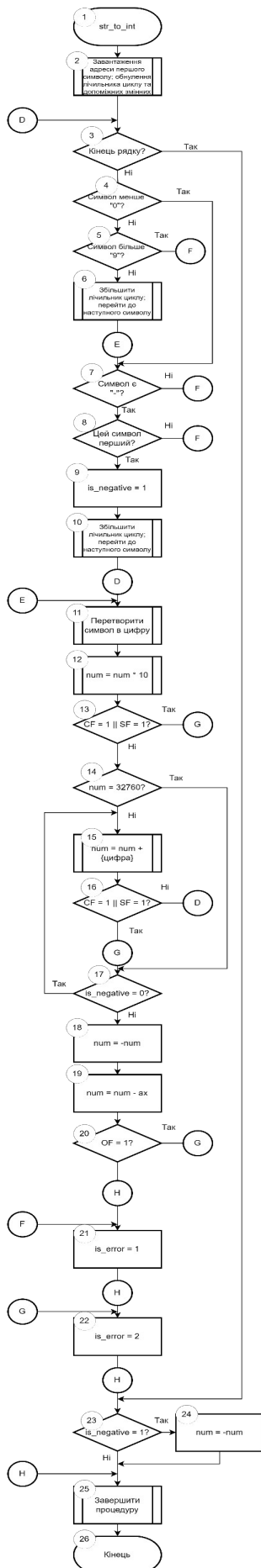
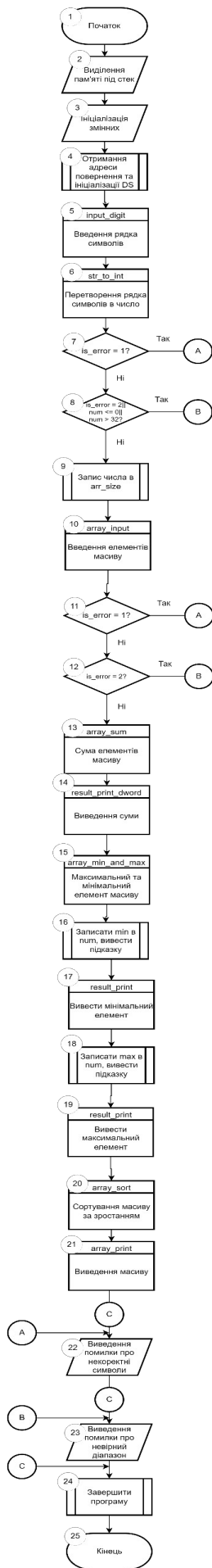
continue_dialog:
    lea dx, con_query           ;ask user if he wants to continue searching for
values' entries
    call input_digit
    mov dl, [inmes+2]
    cmp dl, 'y'
    je dialog_loop
    jne end_proc
no_such_values:
    lea dx, no_entries_found
    mov ah, 9
    int 21h
    mov al,10                   ;print a new line after the input
    int 29h
    mov al,13
    int 29h
    jmp continue_dialog
end_proc:
    ret
find_entries_dialog endp

find_and_print_entries proc
    mov ax, num
    mov tmp, ax
find_entries:
    mov i, 0                    ;clear needed variables and registers
    mov j, 0
    mov di, 0
matr_loop:                      ;loop through matrix elements
    mov dx, [arr+di]
    cmp dx, tmp
    je print_coordinates
raise_ij:                        ;changing variables so that we check next matrix
    element
    add di, 2
    inc j
    mov cx, j
    cmp cx, m                   ;if end of row, go to next row
    jl matr_loop
    mov j, 0
    inc i
    mov bx, i
    mov ax, 32
    mul bl
    mov di, ax

```


cmp bx, n	;if end of last row, end procedure
jl matr_loop	
ret	
print_coordinates:	;print i and j indexes of value which entries are
being found	
mov is_in_matrix, 1	
lea dx, matr_tip	
mov ah, 9	
int 21h	
mov ax, i	
inc ax	
mov num, ax	
call result_print	
lea dx, matr_i_tip	
mov ah, 9	
int 21h	
mov ax, j	
inc ax	
mov num, ax	
call result_print	
mov al, ']'	
int 29h	
mov al, 10	;print a new line after the input
int 29h	
mov al, 13	
int 29h	
jmp raise_ij	
find_and_print_entries endp	
CSEG ENDS	
end main	

Схема роботи програми 1:

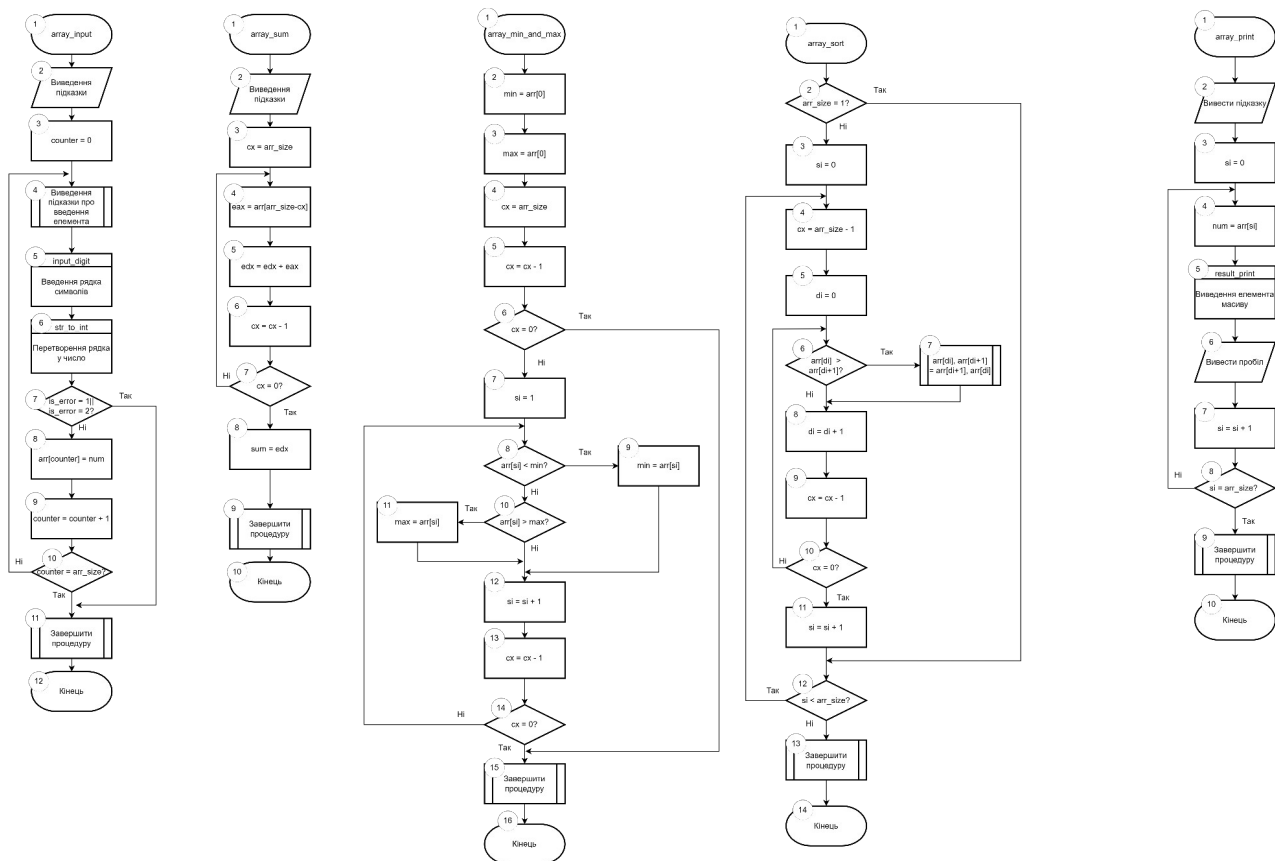
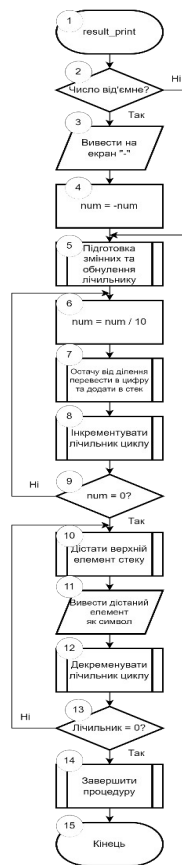
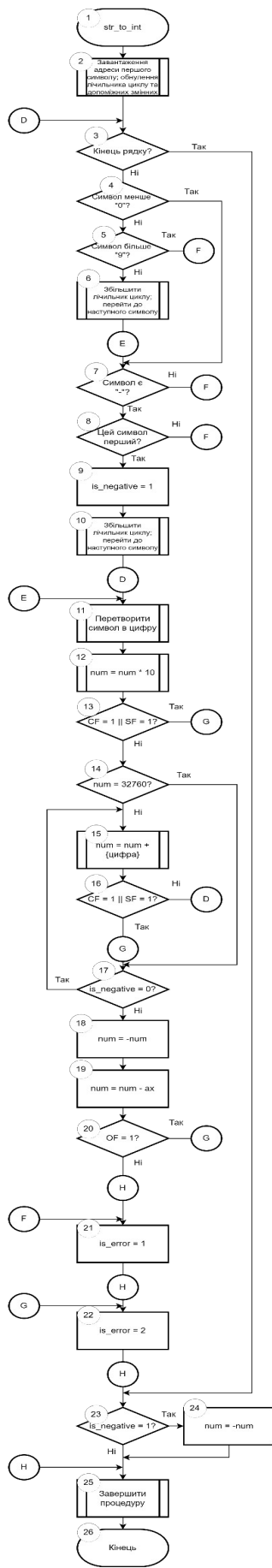
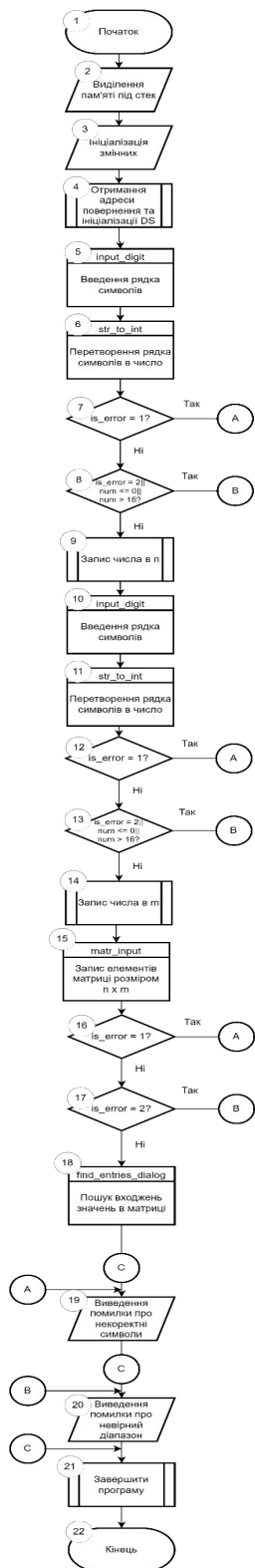
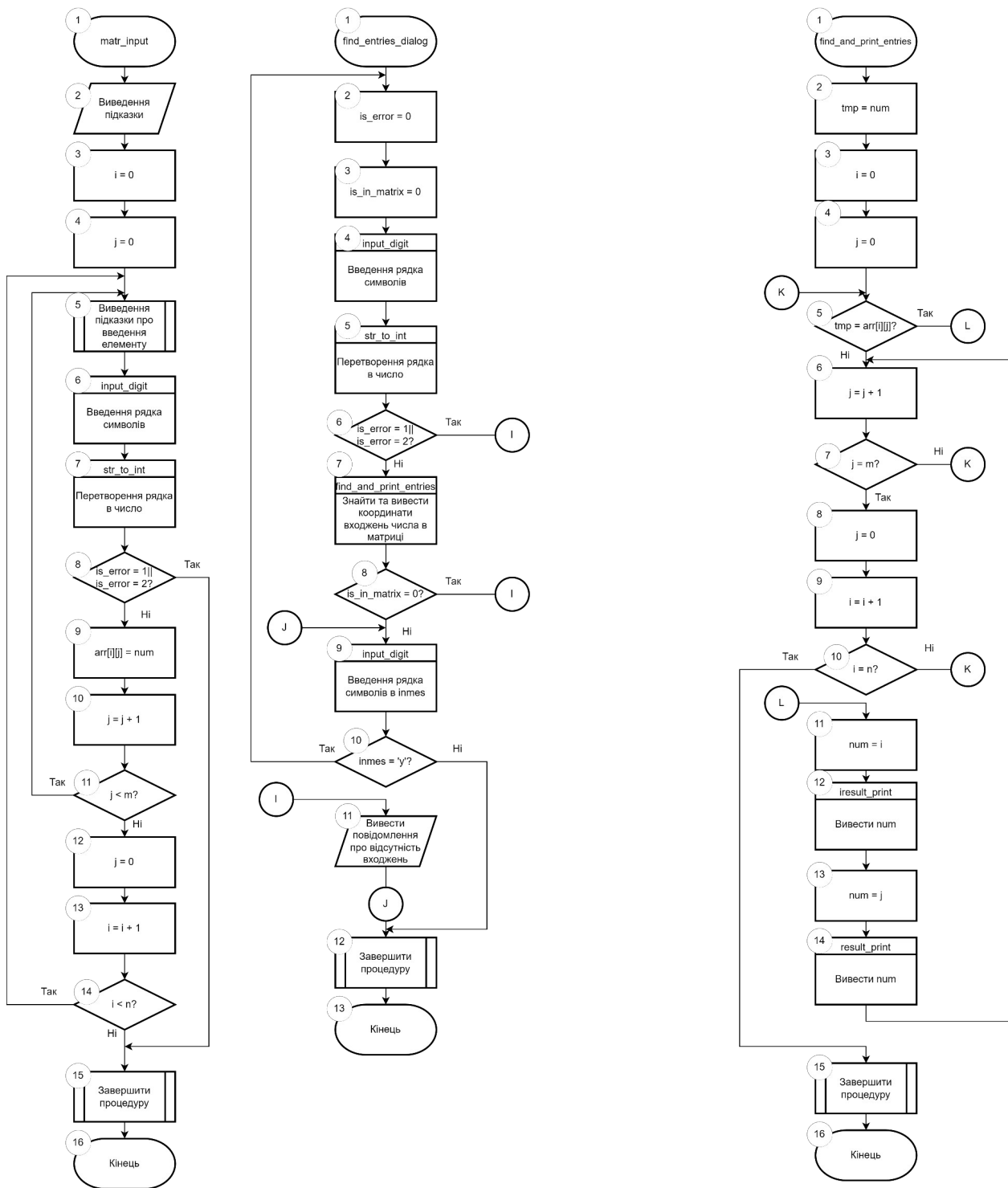

Схема роботи програми2:

Тестування роботи програм:
Програма 1:

```
C:\ Command Prompt
Microsoft Windows XP [Version 5.1.2600]
(C) Copyright 1985-2001 Microsoft Corp.

C:\Program Files\asm>lab4_1
Enter the size of array (1-32) => 0
Number is out of diapason!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_1
Enter the size of array (1-32) => khjdf
Invalid symbol(s)!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_1
Enter the size of array (1-32) => 1
Enter values in [-32768; 32767]:
The 0 element => 32768
Number is out of diapason!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_1
Enter the size of array (1-32) => 1
Enter values in [-32768; 32767]:
The 0 element => ewd
Invalid symbol(s)!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_1
Enter the size of array (1-32) => 5
Enter values in [-32768; 32767]:
The 0 element => -323
The 1 element => -32768
The 2 element => 54
The 3 element => -32000
The 4 element => -32768
Total sum: -97805
Minimal element: -32768
Maximal element: 54
Sorted array: -32768 -32768 -32000 -323 54
C:\PROGRA~1\asm>_
```

Перші чотири рази програма вивела помилки «Число поза дозволеного діапазону» чи «Використано невірні символи». П'ятого разу було продемонстровано, як програма працює при умові введення правильних значень. Спочатку було введено користувачем розмір та значення масиву, а далі програма підрахувала суму, знайшла мінімальний та максимальний елементи масиву і відсортувала масив за зростанням.

Програма 2:

```
Command Prompt
Microsoft Windows XP [Version 5.1.2600]
(C) Copyright 1985-2001 Microsoft Corp.

C:\Program Files\asm>lab4_2
Amount of rows <1-16> => 17
Number is out of range!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_2
Amount of rows <1-16> => re
Invalid symbol(s)!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_2
Amount of rows <1-16> => 1
Amount of columns <1-16> => 1
Enter values in [-32768; 32767]:
Element [1][1] => 32768
Number is out of range!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_2
Amount of rows <1-16> => 1
Amount of columns <1-16> => 1
Enter values in [-32768; 32767]:
Element [1][1] => sdf
Invalid symbol(s)!
C:\PROGRA~1\asm>lab4_2
Amount of rows <1-16> => 3
Amount of columns <1-16> => 2
Enter values in [-32768; 32767]:
Element [1][1] => -32768
Element [1][2] => 4
Element [2][1] => 7
Element [2][2] => 4
Element [3][1] => 0
Element [3][2] => 4
Enter seeked value => 7
Element [2][1]
Find any other value? ('y'-continue, else - stop) => y
Enter seeked value => 4
Element [1][2]
Element [2][2]
Element [3][2]
Find any other value? ('y'-continue, else - stop) => y
Enter seeked value => 32768
There are no entries!
Find any other value? ('y'-continue, else - stop) => y
Enter seeked value => hjf
There are no entries!
Find any other value? ('y'-continue, else - stop) => y
Enter seeked value => 3
There are no entries!
Find any other value? ('y'-continue, else - stop) => t
C:\PROGRA~1\asm>
```

Перші чотири рази програма вивела помилки «Число поза дозволеного діапазону» чи «Використано невірні символи». П'ятого разу було продемонстровано, як програма працює при умові введення правильних значень. Спочатку було введено користувачем розмір та значення матриці, а далі програма запитала, координати якого значення шукати. Якщо такого елемента нема (не є в переліку елементів матриці, чи число не відповідає можливому діапазону значень чи введено взагалі не число), то програма повідомляє, що це значення не зустрічається в матриці. Якщо таке значення зустрічається, то програма виводить координати всіх елементів матриці, що дорівнюють вказаному числу. Далі програма пропонує продовжити пошук елементів у матриці, користувач може продовжити чи завершити виконання програми.

Висновок:

1. Написана програма, яка має наступний функціонал:

1) Можливість введення користувачем розміру одномірного масиву [1-32].

2) Можливість введення користувачем значень елементів одномірного масиву у діапазоні [-32768; 32767].

3) Можливість знаходження суми елементів одномірного масиву (навіть якщо сума виходить за межі [-32768; 32767]).

4) Можливість пошуку максимального та мінімального елемента одномірного масиву.

5) Можливість сортування одномірного масиву цілих чисел загального вигляду за зростанням.

Код та приклад роботи наведені у звіті.

2. Написана програма, яка має наступний функціонал:

1) Можливість введення користувачем розміру двомірного масиву [1-16][1-16].

2) Можливість введення користувачем значень елементів двомірного масиву в діапазоні [-32768; 32767].

3) Можливість пошуку координат всіх входжень заданого елемента в двомірному масиві, елементи масиву та пошуковий елемент вводиться користувач, навіть якщо входжень декілька.

3. Програма має захист від некоректного введення вхідних даних (символи та переповнення).